

Мукачівський державний університет
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Київський університет імені Бориса Грінченка
НВК «Дошкільний навчальний заклад - загальноосвітня школа I ступеня –
гімназія»
м. Мукачево

Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі

Збірник тез доповідей за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції

Мукачево
17-18 травня 2017 року

УДК 159.9:37(043.2)

П 86

Рекомендовано до друку

Науково-технічною радою Мукачівського державного університету

(протокол № 4 від «15» травня 2017 р.)

Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17-18 травня 2017 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2017. – 250 с.

ISBN 978-617-7495-07-8

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі». Учасниками конференції обговорено питання розвитку психологічної освіти та психологічної практики в умовах євроінтеграції, розглянуто місце психології в системі наук та суспільному просторі, визначено умови становлення потенціалу особистості в освітньому просторі, окреслено психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти та психологічний супровід учасників навчально-виховного процесу.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова), **Гоблик В.В.** – д.е.н., доцент, **Корнієнко І.О.** – к.психол.н., доцент, **Березовська Л.І.** – к.психол.н., доцент, **Барчі Б.В.** – к.психол.н., ст. викладач, **Воронова О.Ю.** – старший викладач, **Алмаші С.І.** – старший викладач.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ISBN 978-617-7495-07-8

© Мукачівський державний університет, 2017

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНИЙ ПРОСТІР	8
БАБІЙ М. Ф. Контекстно-модульна підготовка психолога як запорука професійної ефективності.....	8
БАРЧІ Б. В. Розвиток професійного потенціалу фахівця у галузі психології.....	9
БАРЧІЙ М. С. Проблема формування мотиваційної сфери майбутнього психолога.....	11
БАРЧІЙ М. С., ОЛАШИН Є. В. Особливості професійного становлення майбутніх психологів.....	13
БЕРЕЗОВСЬКА Л. І. Деякі аспекти вивчення внутрішньоособистісних конфліктів.....	15
БЕРЕЗОВСЬКА Л. І., БОГАЙЧУК В. Ж. До питання діагностики психологічної готовності студентів до розв'язання конфліктів.....	17
ВЛАСЕНКО І. А. Формування конфліктологічної компетентності студентів в умовах інтеграції України в європейський освітній простір.....	19
ВОРОНОВА О. Ю. Професійна рефлексія як умова формування адекватної «Я-концепції» майбутнього вихователя.....	21
ГОШОВСЬКА Д. Т. Феноменологія дитячих страхів: психомалонкова типологічна класифікація.....	23
ГОШОВСЬКИЙ Я. О. Сенсорно-деприваційний синдром: основні ознаки.....	25
КОРЕНЄВА Ю. П. Фрустрація як типова риса депривованої особистості: тренінговий підхід.....	27
КОРОЛЬЧУК М. С., ЧЕРНЕГА Н. С. Наукові підходи до вивчення іміджу освітньої установи: закордонний досвід.....	29
КОСТЮ С. Й., ХИМИВЕЦЬ А. В. Проблеми мотивації професійного становлення майбутніх психологів.....	31
КУТШЕНКО В. П., ФОМЕНКО В. О. Психологічні аспекти конкурентоздатності сучасних вчителів.....	33
МИРОНЕЦЬ С. М. Сучасні проблеми психологічної допомоги та захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій та збройних конфліктів.....	35
ОСЬОДЮ В. І., ЗУБОВСЬКИЙ Д. С. Кількісний та якісний підхід до оцінювання посттравматичного зростання особистості.....	38
ПЕЛІШЕНКО О. В. Психологічні засади анімалютерапії, як психотерапевтичного метода допомоги дітям.....	40
СУЛЯТИЦЬКИЙ І. В. Соціально-психологічна дезадаптація дітей у закладах інтернатного типу.....	42
УГРИН О. Г. Роль самодетермінації у самореалізації майбутніх професіоналів.....	43
ЩЕРБАН Т. Д., ФЕЛЫЦАН М. І. До проблеми формування професійної свідомості майбутніх психологів.....	45
ЩОТКА О. П. До проблеми підготовленості психологів до надання гендерно-орієнтованої допомоги.....	47
ЯМЧУК Т. Ю. Суб'єктивний досвід у процесі розвитку професійної самоідентичності.....	49
ЯМЧУК Т. Ю., СЬОМОЧКІН М. І. Розвиток професійної самоідентичності майбутніх психологів.....	51

дошкільного віку.....	101
ДОНЕЦЬ І. В. Психолого-педагогічні та філософські аспекти трансперсональних психотехнік.....	103
КАЛАУР С. М. Психолого-педагогічні аспекти організації та проведення комплексного моніторингового дослідження стану готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання професійних конфліктів.....	105
КЕРЕСТЕНЬ І. С., КОВАЧ А. І. Формування професійного самовизначення учнів засобами музейної педагогіки.....	107
КОРДУНОВА Н. О. Професійна спрямованість особистості сучасного вчителя.....	109
ЛАЛАК П. В. Психолого-педагогічні особливості вербального оцінювання.....	111
МАКАРЧУК Н. О. Роль академічного дискурсу у сучасній освіті.....	113
МІЛНІЧУК В. І. Комунікативна компетенція як основа ефективної педагогічної діяльності сучасного вчителя.....	116
МОСЕЙЧУК Ю. Ю. Потреба формування високого рівня культури здоров'я у студентів факультетів фізичного виховання у психологічному контексті.....	118
МУДРАК І. А. Специфіка прояву шкільної тривожності в підлітків із загальноосвітньої школи та однолітків з пенітенціарного закладу.....	120
ПОДКОРИТОВА Л. О. Сприяння професійному розвитку майбутніх фахівців соціальної сфери за допомогою авторських розробок.....	122
СЕРГІЄНKOBA О. П. Рефлексія як механізм професіоналізації майбутніх психологів.....	124
СОРОКІНА О. А. Розвиток рефлексивних вмінь майбутніх психологів.....	126
ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Освітня спрямованість методу проєктів у навчально-виховному процесі початкової школи.....	128
ТОВКАНЕЦЬ Г. В., БЛАЖИН Н. П. Структурні компоненти готовності майбутнього вчителя початкової школи до правового виховання.....	130
ЩЕРБАН Г. В. Побудова продуктивних навчальних взаємовідносин.....	132
ЩЕРБАН Т. Д., ДЕМ'ЯН Я. Ю. Умови формування ціннісних орієнтацій протягом навчання у вузі.....	134
ЮРКОВ О. С. Розвиток особистості військовослужбовця у військовій діяльності.....	136
ЮРКОВ О. С., ПИШВ С. В. Творчий потенціал вчителя як умова формування педагогічної майстерності.....	138
РОЗДІЛ ІV. УМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	140
БАРЧІ Б. В., ТИХОНЧУК В. Ю. Навчальна мотивація у становленні особистості.....	140
БАРЧІ Б. В., ДЗЮБАЙЛО О. А. Інтернет-адикція як новий вид залежності.....	142
БАРЧІ Б. В., ЛАКАТОШ З. В. Вплив соціальних мереж на формування та розвиток особистості.....	144
БАРЧІ Б. В., ШЕЛЕМБА Г. М. Креативність як елемент становлення особистості в освітньому просторі.....	146
ВОРОНОВА О. Ю., ВАДІОНИК В. І. Вплив рівнів навчальної успішності на життєві плани старшокласників.....	148
ВОРОНОВА О. Ю., ДУЖАР М. В. Особливості пізнавальної діяльності студентів вишого навчального закладу.....	150
ДМИТРИЮК П. С. Емпатія як психологічна передумова ефективної педагогічної взаємодії.....	152
ІВАНІШКО О. С. Неформальна освіта як засіб особистісного зростання майбутнього фахівця.....	154
ІВАНОВА В. В. Педагогічне спілкування як фактор оптимізації психологічного розвитку дошкільника.....	156

РОЛЬ АКАДЕМІЧНОГО ДИСКУРСУ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Висока інтенсивність реформування та модернізації освіти в Україні, входження в європейський та світовий освітній простір має ґрунтуватися на удосконаленні, а то й зміні організаційних вимог здобуття освіти, досягненні відповідності її змісту результату. Ці зміни мають забезпечувати й прогностичну функцію використання цього змісту першочергово в освітньому, а згодом і професійному просторі діяльності. На сьогодні ж спостерігаємо освітню невизначеність, що ґрунтується на своєрідній невідповідності освітнього результату його прогнозованому (часовому) призначенню. Для прикладу, вчимо в теперішньому часі, а реалізувати знання необхідно в майбутньому. Така невідповідність призводить до постійних витрат на додаткові освітні послуги, результативність яких є не завжди є якісною та відповідною.

Підтвердженням цієї позиції знаходимо в прогностичних оцінках Всесвітнього банку (World Bank, 2016) відповідно яким 65% учнів, які навчаються сьогодні у початковій школі будуть працювати над задачами, яких ще не існує. Відповідно, знання старіють швидше ніж попадають у підручник. Google знає більше і уся його інформація є доступною у будь-який момент. Ця позиція є вкрай складною, оскільки ставиться під сумнів не лише дилема як, чому і хто має учити, але й чи потрібна університетська освіта загалом [1]. Відповідно освіта має створювати внутрішні психічні механізми студента до перетворення отриманих знань, а не до відтворення й репродукції, що є притаманним сучасним освітнім процесам. А це можливо лише при формуванні мислення здатного до створення дискурсу в якому знання здобувають статус умов до вирішення проблемної ситуації. Відповідно академічний дискурс у сучасній вищій освіті – це формат мислення здатного до критичної оцінки самого себе, перетворення власних знань їх своєрідне «зміщення» в інші сфери пізнання.

Особливого значення набуває також проблема використання та реалізації сучасних технологій. Вочевидь, створення штучного інтелекту, інноваційних інформаційних та виробничих технологій, технологій робототехніки, що значно покращують й інтенсифікують життя людини з одного боку, з іншого – призвело до знецінення та знищення людського ресурсу. Як, результат, декларація здобутків людини у відкритті надможливостей штучного інтелекту має й іншу сторону, при якій саме людський ресурс, а то й людський інтелект практично нівелюється. На сьогодні лише в поодиноких випадках повідомляється про скорочення людського ресурсу у виробництві в перевагу автоматизованим технологіям робототехніки та з часом ця проблема буде набувати більш широкого розмаху. Поряд з цим, спостерігається й

інтенсифікація діяльності організацій у запровадженні сучасних технологій при яких питома вага, навіть в кадровому менеджменті, належить саме максимальній технологізації. У цьому контексті проблема академічного дискурсу у сучасних освітніх реаліях здобуває особливого значення, оскільки забезпечує мислєдіяльнїсну активнїсть суб'єкта освіти статусом свободи у прийнятті рїшень та саморегулятивної активності у перетворенні дїйсності.

У цьому контексті виявляється ще одна, спровокована сучасними реформаційними та модернізаційними процесами в освіті проблема – це максимальна зорїєнтованість знань на практичний результат. Вочевидь, знання мають слугувати досвїду, а досвїд створювати ефективнї практичнї технології. Та, поряд з цим, на сьогодні нївелюється якїсть опанування знаннями, надається перевага кїлькїсним показникам інтелекту суб'єкту освіти, який детермїнує розроблення практичнх технологїй, що швидше дублюють одна одну. Накопичувальний характер технологїчного процесу не визначає якості функціонування сучасної людини. Для прикладу, здобутки харчових технологїй детермїнують зростання рїзноманїтних захворювань, що на сьогодні складно, а то й практично не пїддаються управлїнню з боку технологїчної складової медицини. Технології знищують їх творця.

У цьому контексті, слїд звернутися до прогнозу аналітиків World Economic Forum, результат якого переконує, що 35% провідних затребуваних у 2015 році ключових компетенцій до 2020 року змїняться [2]. Зокрема, у 2020 році у порївнянні з 2015 роком першочергово найбільш затребуваною буде компетенція вирїшувати складнї задачї (Complex Problem Solving). Потреба в фахівцях з такою компетентнїстю зросте на 52%. Наступним за значущїстю у 2020 році постає критичне мислення, його значущїсть зростає з четвертої позиції у 2015 році на другу позицію у 2020. Питома вага цїєї компетентності зростає внаслїдок переобтяження та легкої доступності до інформації, що вимагає від фахівця навиків її вїдбору та правильного переосмислення. На жаль, сучасна школа формує учня здатного репродукувати та вїдтворювати, а от критичнїсть мислення перебуває в стані заборони й визначається на сьогодні як «їнакомислення». Третьою по значущості компетенцією у 2020 році буде креативнїсть, оскїльки ускладнення процесів вимагає нестандартних рїшень. І у цьому контексті результати прогнозу, на жаль, не втїшнї, так як у сучаснїй школі, навїть при усїх зусиллях реформаторів на креативності не зосереджують навчальнї зусилля.

У такий спосїб, знецінення академічного дискурсу в розвитку дитини, учня, а згодом і випускника унїверситету детермїнує формування інтелекту здатного до технологїчних репродукцій та не здатного до вирїшення складних проблем, якї є динамїчними й модифїкуються вїдповїдно до технологїчних змїн. То ж чи потрібен академічний дискурс психологу практику – вїдповїдь однозначна, оскїльки без здатності формувати власний дискурс та мати сформоване дискурсивне мислення, вїн не здатний працювати з невизначенїстю, інтегрувати кїлькїснї показники в якїсний опис та констатацію явища з яким вїн працює, а максимальна практичнїсть досить часто не тїльки не

створює підстав для розвитку, а й детермінує його одноманітність та нездатність до перетворень. У цьому контексті, вагомим значення здобуває й особистісна саморегуляція психолога практика. Оскільки вона забезпечується здатністю до регуляції мислєдїяльнїсної активностї та професїйної дїяльностї у процесї прогнозування, моделювання та корекцї дїй з подолання невизначеностї, проблемних завдань та інформацїйного переобтяження. Саме особистісна саморегуляцїя й забезпечує функцїональнїсть внутрїшньої константностї та дискурсивностї мислення психолога практика.

Лїтература:

1. Елена Михайленко, Тодд Блейон Постиндустриальное образование: куда идем? Режим доступу: [<http://gazeta.zn.ua/EDUCATION/postindustrialnoe-obrazovanie-kuda-idem-rezultaty-ukraino-kanadskogo-mezhuniversitetskogo-pilotnogo-proekta-okazalis-dovolno-neozhidannymi-.html>].
2. Татьяна Ананьева Десять компетенций, которые будут востребованы в 2020 году. – Режим доступу: [<http://www.kakdelat.ru/about/life.php?ID=20279>].